

Sygn. akt VII U 511/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 listopada 2018 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Zbigniew Szczuka

Protokolant: st. sekr. sądowy Maria Nalewczyńska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 30 listopada 2018 r. w Warszawie

sprawy G. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W.

o emeryturę nauczycielską

na skutek odwołania G. J.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

z dnia 12 lutego 2018 r. znak: (...) oraz

z dnia 14 lutego 2018 r. znak: (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

W dniu 14 marca 2018 r. **G. J.** złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 12 lutego 2018 r. znak: (...)na podstawie której odmówiono jej prawa do emerytury nauczycielskiej. Odwołująca wniosła o zmianę skarżonej decyzji i przyznanie jej ww. świadczenia, a dodatkowo o ponowne przeliczenie okresów składkowych i nieskładkowych.

W uzasadnieniu odwołująca wskazała, że na podstawie skarżonej decyzji, w oparciu o załączone do wniosku dowody, organ rentowy przyjął za udowodnione okresy: nieskładkowe w wymiarze 7 lat, 2 miesiące i 23 dni, staż sumaryczny w wymiarze 21 lat, 8 miesięcy i 9 dni, to jest łącznie 28 lat, 11 miesięcy i 2 dni, w tym w szkolnictwie 21 lat, 8 miesięcy i 9 dni. Jednocześnie organ rentowy nie uwzględnił umów zlecenia z lat 1985-1989 ponieważ okresy te pokrywają się z zatrudnieniem w Zespole Szkół nr (...) i Zespole Szkół Ogólnokształcących oraz okresem sprawowania opieki nad dzieckiem. Odwołująca wskazała, że nie zgadza się ze stanowiskiem organu rentowego. Wyjaśniła, że składając dokumenty dotyczące jej pracy w latach 1985-1989 prosiła o zaliczenie tego okresu jako składkowego, co jednocześnie podniosłoby wymiar możliwego do zaliczenia okresu nieskładkowego i sprawiłoby, że spełniłaby warunek 30-letniego okresu składkowego i nieskładkowego pozwalającego nabyć prawo do emerytury nauczycielskiej (odwołanie k. 3 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 12 kwietnia 2018 r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W.** wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 k.p.c., także w przypadku rozszerzenia odwołania na decyzję z dnia 14 lutego 2018 r.,
znak:(...)

W uzasadnieniu odwołania organ rentowy powołał się na treść ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela wskazując, że przyczyną odmowy przyznania jej prawa do emerytury nauczycielskiej był fakt pozostawania przez ubezpieczoną w zatrudnieniu na dzień złożenia wniosku, co wynikało z zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu wystawionego przez aktualnego pracodawcę, tj. XCIX LO z Oddziałami Dwujęzycznymi z dnia 11 grudnia 2017 r. Organ rentowy wskazał również, że na dzień 31 grudnia 2008 r. odwołująca nie posiada wymaganych 30 lat i udowodniła ogólny staż pracy w wymiarze 28 lat, 11 miesięcy i 2 dni. Nie uwzględniono przy tym do stażu pracy umów zlecenia zawartych ze Stołecznym Uniwersytetem Robotniczym w latach 1985-1989, gdyż odwołująca się załączyła oświadczenie o braku dokumentów i informację z (...) Oddziału ZUS w W. o braku możliwości potwierdzenia wskazanych okresów, a dodatkowo ww. zleceniodawca w latach (...) składał deklaracje bezimiennie, wobec czego brak jest informacji o osobach ubezpieczonych i składnikach wynagrodzeń. Ponadto w myśl obowiązującej wówczas ustawy z 19 grudnia 1975 r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia obowiązkowe ubezpieczenie społeczne określone tą ustawą obejmowały osoby wykonujące stale i odpłatnie pracę na podstawie umowy zlecenia, jeżeli trwała nieprzerwanie przez 6 miesięcy, tymczasem każda z umów zlecenia odwołującej trwała nie dłużej niż 5 miesięcy. Część z okresów została uwzględniona do stażu pracy z tytułu opieki nad dzieckiem. Dodatkowo odwołująca nie przystąpiła do OFE. Jednocześnie organ rentowy wskazał, że z uwagi na błąd w stażu kolejną decyzją z dnia 14 lutego 2018 r. dokonano korekty skarżonej decyzji (odpowiedź na odwołanie k. 4 a.s.).

Na rozprawie w dniu 30 listopada 2018 r. G. J. rozszerzyła odwołanie na decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 14 lutego 2018 r. znak: (...) (protokół rozprawy k. 25-26 a.s.).

Strony podtrzymały stanowiska w sprawie (k. 26 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołująca G. J., urodzona w dniu (...), w okresie od 1 września 1980 r. do 31 sierpnia 1989 r. była zatrudniona w E.-Mechanicznym Zakładach (...) w W. na stanowisku nauczyciela (świadcstwo pracy – akta kapitałowe).

W późniejszym okresie G. J. zawierała umowy zlecenie ze Stołecznym Uniwersytetem Robotniczym Związku (...) w W. (dalej jako (...)) na podstawie których prowadziła zajęcia z języka niemieckiego. Umowy zlecenia były zawierane w okresach: od 11 lutego 1985 r. do 30 czerwca 1985 r.,
od 2 września 1985 r. do 31 stycznia 1986 r., od 3 lutego 1986 r. do 30 czerwca 1986 r.,
od 16 lutego 1987 r. do 30 czerwca 1987 r., od 1 września 1987 r. do 31 stycznia 1988 r.,
od 15 lutego 1988 r. do 30 czerwca 1988 r., od 1 września 1988 r. do 31 stycznia 1989 r.
oraz od 12 lutego 1989 r. do 30 czerwca 1989 r. (umowy zlecenia k. 16-23 a.r.).

W latach 1982 – 1989 (...) w W. składał deklaracje bezimiennie podając liczbę zatrudnionych pracowników ogółem bez imiennego wykazu osób ubezpieczonych i informacji o składnikach wynagrodzenia tych osób (informacja z ZUS (...)Oddział w W. k. 15 a.r.).

W okresie 2 listopada 1982 r. do 31 sierpnia 1989 r. G. J. przebywała

na urlopie wychowawczym i sprawowała opiekę nad dziećmi (karta przebiegu zatrudnienia k. 25 akta emerytalne; odpisy skrócone aktów urodzenia – akta kapitałowe).

W dniu 16 stycznia 2018 r. G. J. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. wniosek o emeryturę nauczycielską. Do wniosku odwołująca załączyła kwestionariusz z informacją o okresach składkowych i nieskładkowych oraz dokumenty na ich potwierdzenie. We wniosku odwołująca wskazała, że nadal pozostaje w stosunku pracy z XCIX Liceum Ogólnokształcącym z Oddziałami Dwujęzycznymi im.

Z. H.. Odwołująca nie przystąpiła do Otwartego Funduszu Emerytalnego (wniosek o emeryturę z załącznikami k. 1-23 akta emerytalne, notatka służbowa k. 24 akta emerytalne).

Po rozpatrzeniu wniosku ZUS(...)Oddział w W. decyzją z dnia 12 lutego 2018 r. znak: (...) odmówił G. J. prawa do emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy przedstawił warunki konieczne do nabycia prawa do emerytury nauczycielskiej i wskazał, że na podstawie dowodów załączonych do wniosku przyjął

za udowodnione okresy nieskładkowe w wymiarze 7 lat, 2 miesiące i 23 dni oraz staż sumaryczny w wymiarze 21 lat, 8 miesięcy i 9 miesięcy (dopisano „dni”) , łącznie 28 lat,

11 miesięcy i 2 dni, w tym 21 lat, 8 miesięcy i 9 dni w szkolnictwie, a ponadto poinformował, że nie uwzględniono umów zlecenia w latach 1985-1986, ponieważ okresy te pokrywają się

z zatrudnieniem w Zespole Szkół nr (...) i Zespole Szkół Ogólnokształcących oraz okresem sprawowania opieki nad dzieckiem (decyzja ZUS z 12.02.2018 r. k. 26 akta emerytalne). Następnie decyzją z dnia 14 lutego 2018 r. znak: (...) ZUS (...) Oddział

w W. dokonał korekty w błędnym określeniu stażu sumarycznego – określenie

„21 lat, 8 miesięcy i 9 miesięcy” zastąpiono określeniem „21 lat, 8 miesięcy i 9 dni” (decyzja ZUS z 14.02.2018 r. k. 27 akta emerytalne).

Powyższe okoliczności stanu faktycznego Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o dokumenty załączone do akt rentowych. Treść wymienionych wyżej dokumentów, jak również oświadczeń odwołującego złożonych na rozprawie, nie budziła zastrzeżeń Sądu co do ich wiarygodności. Sąd nie uwzględnił przy tym na poczet materiału dowodowego dokumentu w postaci zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu wystawionego przez Archiwum Rady Krajowej (...) z dnia 27 kwietnia 2018 r. (k. 21 a.s.), gdyż treść tego dokumentu jest niekompletna.

Strony nie wnosily o uzupełnienie materiału dowodowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie G. J. było niezasadne.

Zgodnie z art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 967) nauczyciele mający trzydziestoletni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze mogą - po rozwiązaniu na swój wniosek stosunku pracy - przejść na emeryturę. Stosownie do art. 88 ust. 1a Karty Nauczyciela, nauczyciele spełniający warunki określone w ust. 1 mogą przejść na emeryturę również

w wypadku rozwiązania stosunku pracy lub wygaśnięcia stosunku pracy w okolicznościach określonych w art. 20 ust. 1, 5c i 7. Natomiast w myśl art. 88 ust. 2a tej ustawy, nauczyciele urodzeni po 31 grudnia 1948 r., a przed 1 stycznia 1969 r. zachowują prawo do przejścia na emeryturę bez względu na wiek, jeżeli:

1) spełnili warunki do uzyskania emerytury, określone w ust. 1, w ciągu 10 lat od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z wyjątkiem warunku rozwiązania stosunku pracy oraz

2) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na dochody budżetu państwa.

Jednym z nieodzownych warunków przyznania emerytury w trybie określonym zacytowanymi przepisami, które muszą być spełnione łącznie, jest rozwiązanie przez zainteresowanego uzyskaniem określonej tymi przepisami emerytury nauczyciela, na swój wniosek stosunku pracy. Wykładni przepisów w tym zakresie dokonał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 października 2010 r., sygn. akt II UK 108/10. Zgodnie z uzasadnieniem tego rozstrzygnięcia wykładni art. 88 ust. 2a ww. ustawy nie można dokonywać w oderwaniu od jej art. 88 ust. 1, w sposób prowadzący do różnicowania zasad przechodzenia na emeryturę i uprzywilejowania określonej grupy nauczycieli. W uzasadnieniu wskazanego wyroku Sąd Najwyższy zwrócił uwagę na pozostawienie w art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela, który jest przepisem odrębnym w rozumieniu art. 47 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, warunku rozwiązania stosunku pracy. Zachowanie tej przesłanki nabycia przez nauczycieli uprawnień do emerytury bez względu na wiek wywołuje problem podmiotowego zakresu jego obowiązywania, sprowadzający istotę występującego w sprawie zagadnienia prawnego do określenia wzajemnej relacji art. 88 ust. 1 i art. 88 ust. 2a Karty Nauczyciela w obecnym brzmieniu i odpowiedzi na pytanie, czy każdy z tych przepisów zyskał odrębność i stał się niezależną od drugiej regulacją powstania prawa

do przedmiotowego świadczenia w odniesieniu do osób urodzonych przed i po dniu

31 grudnia 1948 r., czy też warunki emerytalne nauczycieli są usystematyzowane w ten sposób, że wszyscy oni mogą nabyć uprawnienia emerytalne po rozwiązaniu na swój wniosek stosunku pracy. Zdaniem Sądu Najwyższego należy opowiedzieć się za tą drugą koncepcją. Nie jest bowiem uzasadnione założenie możliwości uzyskania przez nauczycieli statusu emeryta z mocy samego prawa z chwilą spełnienia warunku dotyczącego okresu zatrudnienia i pozostawania w stosunku pracy, gdyż art. 88 Karty Nauczyciela zakłada pewną procedurę przechodzenia na emeryturę. Nauczyciel nie staje się emerytem z mocy samego prawa,

lecz na skutek własnego działania, przez wyrażenie woli przejścia na emeryturę – złożenia wniosku do właściwego organu rentowego oraz rozwiązania stosunku pracy. Sformułowanie przesłanek przejścia na emeryturę w art. 88 ust. 1 ustawy wyraża tę zasadę wystarczająco jasno; chodzi o określenie, że nauczyciele, jeżeli mają wymagany okres zatrudnienia, „mogą – po rozwiązaniu stosunku pracy – przejść na emeryturę”. Z tego określenia nie wynika możliwość uzyskania prawa do emerytury z tytułu wypełnienia wyłącznie warunku stażu zatrudnienia. Sąd Najwyższy wskazał ponadto, że w sytuacji gdy nauczyciel nie spełnia jednej z wymienionych w art. 88 ust. 2a w związku z ust. 1 Karty Nauczyciela przesłanek nabycia prawa do emerytury bez względu na wiek (tj. warunku rozwiązania na swój wniosek stosunku pracy) i przez to prawa tego nie może uzyskać, żądaniem ubezpieczonej objęte pozostaje rozstrzygnięcie o spełnieniu przez nią innego kryterium przyznania spornego świadczenia, czyli trzydziestoletniego stażu zatrudnienia. Niedopuszczalne jest jednak orzekanie przez sąd ubezpieczeń społecznych o poszczególnych warunkach nabycia prawa do emerytury zamiast rozstrzygnięcia o samym prawie do świadczenia.

Z powyższego wynika więc, że art. 88 ust. 2a Karty Nauczyciela wprowadził jedynie tę zmianę, że osoby ubiegające się o emeryturę muszą spełnić wszystkie przesłanki do uzyskania tego prawa na dzień 31 grudnia 2008 r., za wyjątkiem rozwiązania stosunku pracy na swój wniosek, który może nastąpić po tej dacie, ale z pewnością warunek ten musi być spełniony

w dacie wydania zaskarżonej decyzji. Wspomniany przepis uprawnia jedynie do przejścia

na emeryturę nauczycielowi bez względu na wiek, ale nie zwalnia go z obowiązku rozwiązania stosunku pracy. W świetle powyższego należy przyjąć, że ugruntowany jest pogląd, iż jednym z warunków koniecznych do nabycia prawa do emerytury na podstawie art. 88 ust. 1 i ust. 2a jest rozwiązanie stosunku pracy (zob. wyroki: Sądu Najwyższego z dnia

17 kwietnia 2009 r., I UK 308/08; Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 10 sierpnia

2017 r., III AUa 914/17; Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 12 maja 2017 r., III AUa 586/16; Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 28 września 2016 r., III AUa 2326/15;

Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 17 czerwca 2015 r., III AUa 1622/14).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy Sąd Okręgowy zważył, że odwołanie G. J. nie zasługiwało na uwzględnienie, ponieważ na dzień złożenia wniosku nie rozwiązała stosunku pracy, co wprost wynika ze złożonego przez nią oświadczenia we wniosku o przyznanie emerytury z dnia 16 stycznia 2018 r., jak również załączonego

do wniosku zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu wystawionego przez XCIX Liceum Ogólnokształcącym z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Z. H.. W dokumencie tym określono okres zatrudnienia jako „od 01.09.1999 do nieokreślono”, oraz zawarto stwierdzenie, że odwołująca „pobiera wynagrodzenie za pracę do nadal”. Sama odwołująca nie kwestionowała przy tym podniesienia przez organ rentowy tej okoliczności w odpowiedzi na odwołanie z dnia 12 kwietnia 2018 r.

Sąd miał przy tym na względzie, że organ rentowy – wbrew twierdzeniom zawartym w odpowiedzi na odwołanie – nie wskazał powyższej okoliczności jako przyczyny odmowy przyznania odwołującej prawa do emerytury, skoncentrował się natomiast na kwestii spełnienia przez odwołującą warunku posiadania odpowiedniego stażu pracy. Okoliczność ta skutkowałą podniesieniem przez odwołującą argumentacji w tym właśnie zakresie oraz złożeniem wniosku o przeliczenie stażu pracy. Niemniej jednak zakres rozpoznania sprawy w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych jest wytyczony treścią skarżonej decyzji oraz zarzutami podnoszonymi przez w odwołaniu w ramach zaskarżenia tej decyzji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 września 2010 roku sygn. akt III UK 15/10). Innymi słowy, sąd ubezpieczeń społecznych rozpatrując odwołanie ubezpieczonego od decyzji ZUS odmawiającej mu prawa do emerytury pomostowej bada, czy organ rentowy zasadnie odmówił przyznania mu tego prawa czy też nie, to jest czy spełnia wszystkie przesłanki ustawowe do nabycia prawa do tego świadczenia emerytalnego. W takiej sprawie sąd nie rozstrzyga natomiast, czy ubezpieczona spełnia autonomicznie daną przesłankę konieczną do uzyskania prawa do świadczenia; orzekanie jest ograniczone do stwierdzenia, że dane prawo do świadczenia na tle przepisów ubezpieczonej przysługuje (czyli spełnia wszystkie przesłanki do jego uzyskania) bądź też nie (a więc przesłanek tych nie spełnia). Nie ma przy tym możliwości rozstrzygnięcia i orzeczenia niejako na przyszłość, że odwołująca spełnia konkretną przesłankę konieczną do uzyskania świadczenia bez rozważenia całokształtu przewidzianych ustawowo warunków, jakie należy spełnić, aby prawo do danego świadczenia uzyskać.

Ponieważ na mocy skarżonej decyzji organ rentowy odmówił przyznania odwołującej prawa do emerytury nauczycielskiej w myśl art. 88 Karty Nauczyciela, to spór w niniejszej sprawie koncentrował się na możliwości stwierdzenia, czy odwołująca spełnia warunki do nabycia prawa do tego świadczenia, czy też nie, a zatem, czy prawo do tego świadczenia jej przysługuje. Skoro zatem w okolicznościach faktycznych sprawy wnioskodawczyni niespornie nie spełnia jednej z określonej omawianymi przepisami przesłanki, bowiem nie rozwiązała na swój wniosek stosunku pracy, bezprzedmiotowymi byłyby rozważania w kwestii dotyczącej faktycznego okresu jej zatrudnienia. Niezależnie bowiem od dokonanych w tym zakresie ustaleń, odmowa przyznania emerytury z powodu nie rozwiązania stosunku pracy jest prawnie uzasadniona. Nawet korzystne dla odwołującej rozstrzygnięcie w kwestii przeliczenia stażu pracy nie zmieniłoby bowiem faktu, że na dzień złożenia wniosku o emeryturę odwołująca nie spełniła przesłanki rozwiązania stosunku pracy.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy oddalił odwołanie G. J. na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. zgodnie z sentencją wyroku.

Zarządzenie: (...)

K.S.